

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Komite Levekår		
Formannskapet		
Kommunestyret		

Oppdatert grunnlagsdokument og tiltaksplan for kostnadsutviklingen av økonomisk sosialhjelp

Rådmannens forslag til vedtak/innstilling:

1. Tiltaksplan tas til orientering
2. Grunnlagsdokument tas til orientering
3. Tvangssaker vedrørende rusmiddelbruk og psykisk helse overføres til kommunens kommuneoverlege og legevakt. Retningslinjer for arbeidet må medfølge og implementeres.
4. Oppfølging av LAR-pasienter (legemiddelassistert rehabilitering) overføres til kommunens rus- og psykiske helsetjeneste. Retningslinjer for arbeidet må medfølge og implementeres.
5. Mandatet for ekstern revisjon godkjennes, og rådmannens bes utrede kostnadene som vil påløpe for den eksterne revisjonen før igangsettelse

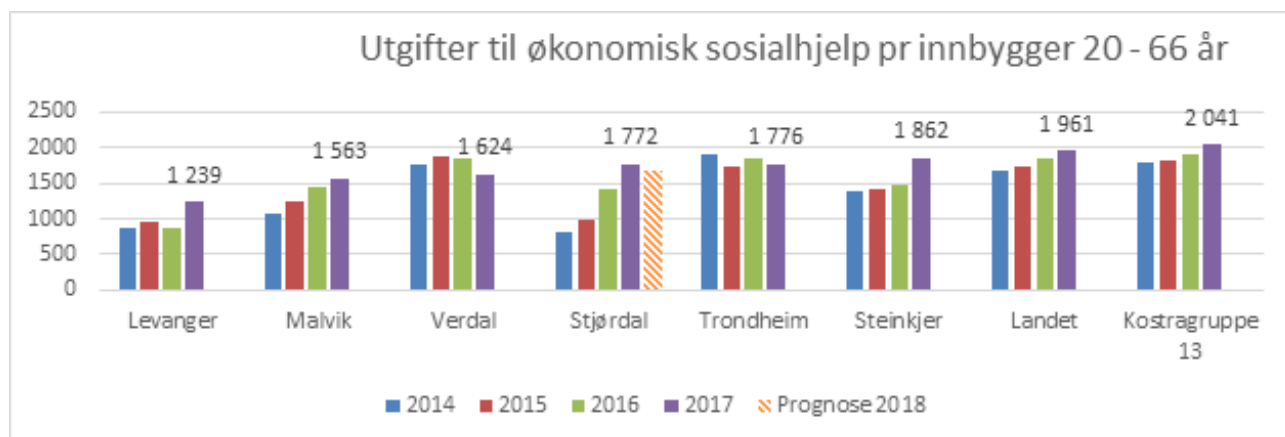
Vedlegg:

Grunnlagsdokument kostnadsutviklingen i NAV arbeid og velferd
Tiltaksplan for kostnadsutviklingen på NAV arbeid og velferd

Saksopplysninger

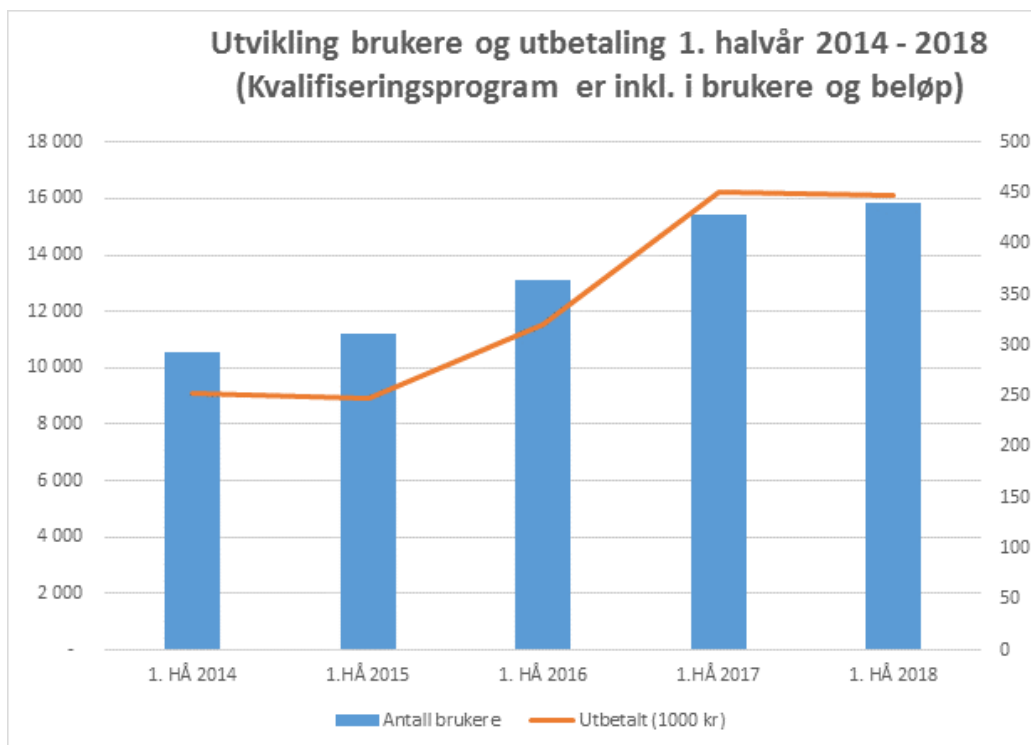
Kostnadsutviklingen første halvår 2018

Kostnadsutviklingen på NAV-sosial området har vært jevnt stigende fra første halvår 2015 til første halvår 2017. For første halvår 2018 ser vi en oppbremsing av kostnadsutviklingen. Fra 1.halvår 2017 til 1.halvår 2018 er de samlede utgiftene redusert med 3 %. Samtidig har antallet brukere økt med 3 %. Framstillingen under viser utviklingen:

Utvalgte nøkkeltall viser at det er vekst både i antall brukere og i samlede utbetalinger fra 2015 til 2017, og at veksten er størst i utbetalingene. Det vil si at det er høyere snittutbetaling per bruker. Veksten i antall brukere i perioden første halvår 2015 til første halvår 2017 er 38 %. I den samme perioden er veksten i de samlede utbetalingene 71 %. Brukere i kvalifiseringsprogrammet er inkludert i disse nøkkeltallene. For 2018 ser vi at brukervolumet forsetter å stige, mens gjennomsnittsutbetalingene går noe ned. Tabellen under oppsummerer dette, og figuren under illustrerer tabellen grafisk:

	1. HÅ 2014	1.HÅ 2015	1. HÅ 2016	1.HÅ 2017	1. HÅ 2018
Antall brukere	294	311	365	429	440
- hvorav deltakere KVP	37	27	30	43	43
Utbetalt (1000 kr)	9 087	8 924	11 551	16 261	16 085
Gj.snitt utbetalt per bruker	30 907	28 694	31 646	37 904	36 557
Økning antall brukere (fra året før)	7,21	6 %	17 %	18 %	3 %

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret

Rådmannen søkte til fylkesmannen om tilskuddsmidler til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret i forbindelse med arbeidet som blir gjort i denne saken. I juni 2018 ble det klart at Stjørdal kommune har fått innvilget kr. 610.000,- til dette formålet. Det kan søkes på tilsvarende midler i til sammen tre år for denne saken. Tilskuddet skal brukes til lønnsmidler for å gjennomføre tiltak som er beskrevet i tiltaksplanen.

Saksbehandling og vedtak

I NAV Værnes forholder en seg til statens veiledende retningslinjer for økonomisk stønad, slik som kommunestyret støtter opp om i sitt vedtak 15.03.18. I samme møte ble det besluttet en egen norm for hjemmeboende ungdom som følges. Samtidig kan personer innvilges korttidsnorm når de søker om økonomisk sosialhjelp første gang. Dette er basert på en individuell vurdering ut ifra hva livsoppholdsnormen er ment å dekke. NAV Værnes følger normen for hjemmeboende ungdom ovenfor de brukerne som faller inn under denne etter en individuell vurdering. Det er ikke gjort en egen kartlegging av hvor mange brukere dette gjelder foreløpig. NAV Værnes vurderer også ofte at unge brukere som nylig har etablert seg, kan klare seg med noe mindre til livsopphold enn veiledende norm.

Det er foretatt en kartlegging av vedtakene som er gjort fra medio april til 1. juni 2018. Denne kartleggingen er basert på 314 saker. En gjennomgang av sakene viser at 41 % av sakene er behandlet i henhold til veiledende norm. 21 % av sakene innvilges over den veiledende normen, mens i 19 % av sakene er det innvilget økonomisk sosialhjelp under veiledende norm. I sakene over veiledende norm er det ytt hjelp etter § 19 i sosialtjenesteloven for at brukerne skal overvinne eller tilpasse seg en vanskelig livssituasjon. I noen få saker er det gitt nødhjelp til tross for at personer i utgangspunktet burde klart seg økonomisk. I slike saker følges mottakeren selvsagt opp videre, slik at dette ikke skal skje igjen. I 19 % av sakene er det gitt avslag til økonomisk stønad. Alle saker skal ha en individuell vurdering, og NAV Værnes vurderer at de overnevnte tallene viser dette. Det er usikkert om sakene som er registrert i nevnte periode vil være representativt for resten av året, men denne kartleggingen videreføres.

Vurdering av økt bemanning i NAV arbeid og velferd

Rådmannen ble bedt av kommunestyret til å vurdere økt bemanning i NAV arbeid og velferd.

Rådmannen har valgt å utrede dette ut ifra to modeller:

1. En ny stilling som arbeider med oppfølging av en spisset portefølje brukere for særskilt oppfølging,
2. Ansatte fra andre avdelinger i kommunen knyttes tettere til NAV arbeid og velferd, eller ansatte i NAV arbeid og velferd knyttes tettere opp mot spesifikke avdelinger i kommunen.

Begge forslagene kan vise seg å ha betydelig effekt. Det vises til tiltaksplanen side 24-26 for ytterligere redegjørelse. Rådmannen vil komme tilbake til en tydelig anbefaling til politisk behandling på et senere tidspunkt.

Ekstern revisjon

I 2017 foreslo rådmannen en ekstern gjennomgang for å finne årsaker til kostnadsutviklingen på NAV-sosialområdet i Stjørdal kommune de siste årene. Siden dette er det gjort mange interne analyser som samlet sett gir et bilde av utviklingstrekkene og årsakene. Det er også utført, igangsatt og planlagt mange tiltak, samtidig som en del av forutsetningene har endret seg i løpet av året. Dette er redegjort for i grunnlagsdokumentet. Behovet for ekstern revisjon er derfor endret i løpet av perioden.

Kommunestyret har flere ganger i perioden diskutert en ekstern revisjon, og i møte 15.03.18 ble det vedtatt at den eksterne gjennomgangen skal bidra til en vurdering av forvaltningspraksisen i NAV arbeid og velferd de siste årene. Revisjonen skal se på stønadstid, og i tillegg sammenlikne vurderingen av saker opp mot kommuner som har et lavere utbetalingsnivå i ellers sammenliknbare saker. Rådmannen ble bedt om å utforme et mandat i denne sammenhengen.

Forutsetningene som lå til grunn for den eksterne revisjonen har ut ifra av dette endret seg i løpet av det siste året. Det er ikke hensiktsmessig at den eksterne revisjonen tar for seg problemstillinger som allerede er undersøkt i de interne analysene. På grunnlag av dette, foreslår rådmannen et mandat for den eksterne revisjonen med tilhørende faktorer som må vurderes:

«Det skal undersøkes hvordan NAV arbeid og velferd i Stjørdal kommune har faglig og skjønnsmessig vurdert et utvalg av 100 saker i perioden 2015 til 2018. Det skal også vurderes hvordan brukerne er fulgt opp i ettertid. Sakene skal sees opp mot sammenliknbare saker i to kommuner som har et generelt lavere utbetalingsnivå av økonomisk sosialhjelp.

I sammenheng med mandatet må følgende faktorer vurderes i sakene:

- *Arbeidsmengde til saksbehandlerne*
- *Vilkårssetting i vedtakene*
- *Gjennomsnittlig stønadstid for økonomisk sosialhjelp*
- *Sakenes behandlingstid*

Funnene skal vise til konkrete forslag til endringer og gi en beskrivelse av praksisen i tidsrommet.»

Dersom det vedtas å igangsette en ekstern revisjon må det gjøres et kostnadsoverslag for hva en slik utredning vil koste. Dette må vurderes opp imot hva vi ønsker å oppnå med den eksterne utredningen.

Oppfølging LAR og ansvar for tvangssaker rusmiddelbruk

Ved etablering av NAV Værnes var det nyanser knyttet til hvilke tjenester de ulike kommunene gikk inn med i NAV-kontorene. Stjørdal kommune valgte å videreføre oppfølgingen av LAR-pasienter (legemiddelassistert rehabilitering) og tvangssaker knyttet til rusmiddelmisbruk og psykisk helse etter

helse- og omsorgstjenesteloven i det kommunale NAV-kontoret. De andre kommunene har valgt å holde dette utenfor NAV.

Tvangssaker knyttet til rusmiddelmissbruk og psykisk helse opptrer svært sjeldent, og Stjørdal kommune har kun har et fåtall saker de siste årene. Det er utarbeidet gode retningslinjer for hvordan slike saker skal vurderes og håndteres. Utfordringen for NAV er at tvangssaker kan oppstå på tidspunkt som er vanskelige å håndtere i en arbeidshverdag uten arbeidstid i turnus. Dersom slike saker skulle skje på kveld eller helligdager, er ikke NAV-kontoret åpent. Det hadde derfor vært hensiktsmessig og flyttet tvangssaker knyttet til rusmiddelmissbruk til kommunens helse- og omsorgstjeneste.

Det vurderes slik at NAV arbeid og velferd sin hovedoppgave er å få personer ut i jobb eller bidra til endelig helseavklaring. LAR-pasientene er oftest ferdig med denne prosessen, og har behov for miljøterapeutisk oppfølging. Det er svært sjelden denne gruppen mottar økonomisk sosialhjelp. Det følges derfor naturlig at tvangssaker overføres til kommunens kommuneoverlege og legevakt. Oppfølging av LAR-pasienter overføres til kommunens rus- og psykiske helsetjeneste. Dette frigjør ressurser til å utvikle videre det sosialfaglige og ha ytterligere fokus på den arbeidsrettede oppfølgingen NAV Værnes kan foreta seg ovenfor brukere som mottar økonomisk sosialhjelp.

Vurdering

Det følger to vedlegg til saken, et grunnlagsdokument som beskriver forutsetningene og årsakene til kostnadsutviklingen på NAV-sosialområdet og en tiltaksplan som redegjør for gjennomføringen og effekter av tiltak i saken. Disse dokumentene beskriver nåværende status i saken, både knyttet til kostnadsutviklingen og tiltakene som gjennomføres og forutsettes kjent i sammenheng med saken.

Grunnlagsdokumentet viser til både oppdatert og tidligere kjent tallmateriale som beskriver kostnadsutviklingen fra 2015-2018. Dokumentet tar også for seg endrede forutsetninger i saken fra første halvår 2017 til første halvår 2018.

Tiltaksplanen tar for seg hovedområdene for å bremse og redusere kostnadsutviklingen: stønadssatser, aktivitetsplikt for alle, bolig og flyktning, raskere helseavklaring, saksbehandling og vedtak, vurdering av økt bemanning i NAV arbeid og velferd, ekstern revisjon og minimumsløsningen i NAV Værnes. Dokumentet viser til konkrete tiltak og tiltakenes status per dags dato.

I sammenheng med vurdering av arbeidsoppgaver knyttet til det kommunale NAV-kontoret, kommer det fram at tvangssaker vedrørende rusmiddelbruk og psykisk helse, samt oppfølgingen av LAR-pasienter (legemiddelassistert rehabilitering) i dag tilhører NAV arbeid og velferd i Stjørdal kommune. Ettersom dette er oppgaver tilknyttet helse- og omsorgstjenesteloven anbefaler rådmannen en overføring av disse oppgavene til helse- og omsorgstjenestene.

I kommunestyret 15.03.18 ble det vedtatt at rådmannen skulle utarbeide et forslag til mandat for en ekstern revisjon som skal bidra til en vurdering av forvaltningspraksisen i NAV arbeid og velferd de siste årene. Revisjonen skal se på stønadstid, og i tillegg sammenlikne vurderingen av saker opp mot kommuner som har et lavere utbetalingsnivå i ellers sammenliknbare saker. Rådmannen anbefaler at dersom det vedtas å igangsette en ekstern revisjon, må det gjøres et kostnadsoverslag for hva en slik utredning vil koste. Dette må vurderes opp imot hva vi ønsker å oppnå med den eksterne utredningen.